

Čicago, 22. — Okoli stiri tisoč gledaliskih igralcev bo danes zastavkalo, če ne pride do sporazuma. Igralci zahtevajo povisjanje merke, ker ne morejo v sedanjim zasluškom izhajati v tej draginji.

POTOP.

Zgodovinski
roman

Spisal H. Sienkiewicz. Poslovenil Podravski.

(Nadaljevanje)

"Ne mislite si tega, gospod. Žalostna sem bila, molila sem, in nisem se brigala za nikogar, in za nič."

"Tudi oni so mi povedali. Ha! kako ponosni so ti ljudje! Ko sem jih hotel oddarovati za trud, zarežali so se nad menoj, češ, da jemlje mogoče orbanstvo plemstvo pivnine, ne pa lavdanske! S tem se mi niso prikupili. Ko sem to slišal, sem si mislil: Dobro, če nečete denarja, pa ukažem dati vsakemu sto palic."

"Ali ste to tudi storili?" vpraša z grozo Aleksandra ter se pridi za glavo.

"Ne vznemirjaj se, gospodična. . . Nisem strog, dasiravno je vse kipele v meni pri pogledu na takšno plemstvo, ki hoče biti nam enako. Ko sem se pa spomnil, da me lahko očrne preč teboj in razkrije za okrutnega, sem se pomiril."

"Sreča je to!" odvrne Aleksandra in globoko vzdihne, sicer bi vas niti videti ne hotela."

"A zakaj?"

"Malostevljivo je sicer to plemstvo, toda starodavno in slavno. Moj ded ga je vedno zelo ljubil in skupaj so hodili v vojno. Pa tudi v domačiji so živeli skupaj ter se večkrat gostili v njegovi hiši. To je star običaj naše hiše, katerega morate spoštovati tudi vi. Vaša dolžnost je, da se spopriznate z njimi radi svete sloge, ki je vladala med nami doslej."

"Nu, zakaj takega pa res nisem vedel. Pohi-jejo naj me, če sem vedel. Priznavam pa, da mi to boso plemstvo ne pride iz glave. Pri nas je kmet, plemič pa so vsi veljaki; po dva ne sedata na jedno kobilo. . . Sicer pa, kaj morejo imeti skupnega s Kmitič in Bilevičami, kaj tudi piškurjem ni mar za ščuke, dasiravno so piškurji in ščuke ribe."

"Ded je dejal, da ni treba gledati na premoženje, marveč na kri in poštenje. Oni so pa tudi poštenjaki, sicer bi jih ded ne bil izbral svojim varuhom."

Andrej ostrmi in odpre široko oči.

"Tako! Za varuhe! Vse lavdansko plemstvo za varuhe!"

"Da. Toda ne jezite se, kajti volja pokojnikov vam mora biti sveta. Čudno se mi zdi, da vam poslanei tega niso povedali!"

"Jaz bi jim bil dal. . . toda, to je vendar nemogoče! Saj je tukaj več nego deset grajščin. . . po volji vseh se vendar ne moreš ravhati. Mar si mislijo, da bom tudi jaz plesal po njihovih piškalki? . . . Ej, ne šali se gospodična, da me ne porabi jeza!"

"Jaz se ne šalim, to je čista resnica. Oni ne razmišljajo na vas svojega varuhstva, pa tudi ne smejo kazati pred njimi svoje ošabnosti. S tem si ne pridobite samo njih, marveč tudi mene. Vse življenje vam bom hvaležna za to, vse življenje, gospod Andrej."

Glas se ji je tresel, ko je govorila svojo prošnjo, toda njegovo čelo je še ostalo temno. Premagoval se je, dasiravno je bilo videti, da vre v njem huda jeza. Naposled reče svedeno in ponosno:

"Tega res nisem pričakoval. Spoštujem pokojnikovo voljo, toda mislim si, da je gospod za-kladnik postavil to plemstvo tvojim varuhom samo do mojega prihoda. Odelej nimaš drugega varuha nego mene. Ne samo ti sivi, tudi sami Radzivilji nimajo tu ničesar opraviti."

Gospodična Aleksandra postane resnobna. Po kratkem premišljevanju reče:

"Slabo ravnaš gospod, da se kažeš tako ošabnega. Dedovo oporočo je treba sprejeti v celoti, ali pa zavreči vso — druge pomoči ni. Lavdančanje se ne bode jezilo, niti vsiljevali vam svoje varuhstvo, ker so kaj mirni ljudje. Ne mislite si torej, da vam bodo nadležni. Samo takrat imajo oni izpregovoriti vmes, ko bi nastalo mogoče kako nesporazumiljenje. Sicer pa si mislim, da pojde vse gladko in složno, da bo torej to varstvo, kakor bi ga niti ne bilo. . ."

On molči nekaj časa, potem pa mahne s roko in reče:

"Kaj ne, da se konča s poroko vse to? Če bi se imeli pripraviti? Naj oni lepo mirno sede ter se ne mešajo v mojo stvar, ker tega ne morem dovoliti, da bi mi kdo burke brl pod nosom. Toda pozabiva jih! Dovolj gospodična, da bo kmalu poroka; to bo paš najbolje!"

"Sedaj še ni mihlil čas žalovanja, torej ne kaže govoriti o tem. . ."

"Oj! Ali bo treba dolgo čakati?"

"Ded je odločil, da ne dalje nego pol leta."

"Dolje se posušim kakor trska. Toda ne jezi se. Tako si me jela resno gledati kakor sločin. . . Toda, kaj morem jaz za to, da sem take narave? Ako se razardim, bi človeka najprej razstrgal — a ko to mine, bi ga pa zopet zašil!"

"Strah je živeti s takim človekom," odvrne z veseljeje Aleksandra.

"Na tvoje zdravje, gospodična! Izvrstno vino imam, a sablja in vino sta dve poglavitni reči. Čemu se bojiš živeti z menoj? Kakor vidim, me izpremine tvoje oči v sužnja, v pohlevno jagnje. Eno tudi sedaj! Raje sem se bojeval na lastno roko, samo da se mi ni bilo treba klanjati hetmanom. Moja zlata kraljica! Odpusti mi, če ti ni kaj všeč na meni, ker sem se ušil pri topovih olike, pa pa v granijskih dvoranah! Pri nas je kaj nemirno kraj; vedno je treba držati v rokah sabljo. Radi tega ne škoduje nikomur in naj si ga prog — se obojejem! Ljudje ga žalejo, samo da je junak. Za vzgled ti pokažem svoje tovariše. Oni bi sedeli, kakor druge že davno v ječi. . . a vendar so to častni junaki! Čelo dekleta nosijo prinas škornje in sablje ter načeljujejo tolpom, kakor gospa Kokošinska, strina mojega poročnika, ki je našla v

boju svojo smrt. Kje naj se učimo olike? Edino to-le znamo: postaviti se vojni, na zborih govoriti, vse drugo pa opravi sablja. Nu, pokojni vaš ded me je vam izbral za moža takojnega, kakoršen sem."

"Dedovo voljo sem vedno rada izpolnjevala, odvrne deklet ter pobesi oči."

"Dovolj mi še, da ti poljubim roko, krásna moja deklica. Zelo si se mi prikupila. Tako sem razčlunjen, da ne vem, če najdem še oni ljubici, katerega še nikdar nisem videl."

"Dam vam spremljevalca. . ."

"Ej, ne bo ga treba! Navajen sem se klatiti okrog po noči. Imam s seboj fantina iz Poneveža, katerega mora biti pot znana. Podaj mi še ročico. Čas je, da se poslovim!"

Med tem je odbila velika, stara ura, ki je visela v sobi, polnoč.

"Za Boga, pozno je že!" zakliče Kmitič. "Vidim, da ti ničesar ne opravi. Toliko me pa vendar ljubijo, kolikor je črnega za nohtom!"

"Pozneje vam odgovorim. Ali me obiščete večkrat?"

"Vaš dan, dokler me ne zagrne zemlja in me puste razbojniki pri življenju. . ."

Po teh besedah vstane Kmitič in oba odideta v vežo.

Sani so že čakale na hodniku; jame se zavijati v plašč in jo prosi, naj se vrne v sobo, ker je mrzlo.

"Lahko noč, mila kraljica!" reče, "spavaj sladko, saj jaz gotovo ne zaslišem očesa; premisljal bom o tvoji lepoti."

"Da bi se vam le kaj hudega ne pripetilo! Bolje bo, da vam dam človeka s svetilnico, ker pri Volmontovicah je vse polno volkov."

"Sem mar koza, da bi se bal volkov? Volk je vojaku prijatelj, ker se nasili čisto iz njegovih rok. Pa tudi meč imam na saheh. Lahko noč, moja najmilijša!"

"Z Bogom!"

Po teh besedah se Aleksandra umakne nazaj v sobo, Kmitič pa odide proti hodniku. Mimogrede pogleda skozi špranjo v družinsko sobo in vidi nekoliko dekljkih oči, ki se niso šle spat, samo, da bi ga videle še enkrat. Andrej se jim prijazno nasmehne in odide. Ne dolgo potem se odzove zvonček, žvenklja iz počelka glasno, potem pa vedno tiše in tiše, dokler ne utihne naposled popolnoma.

V Vodokath je postala tišina, toda ta tišina se je zdela kaj čudna gospodični Aleksandri. V njej si je še zvenel odkritosrčen, vesel smeh; pri njo je stal v domikljivi lep, čvrst mladenič, in odaj, po tem razgovoru, smehu in veselju je bilo naenkrat čudno molčanje. Gospodična je ostala ušena, če ne zaaliti mogoče še kak odmev zvončka. Toda ne! Zvenkljal je še po gonah pod Volmontovicami. Tedaj se je jela dolgočasiti, nikdar se še ni čutila tako osamljeno na svetu.

Čez nekaj časa vzame svečo in odide iz nje v spalnico, kjer začne kleče moliti večerno molitev. Hotela je izmisliti pobožno; petkrat jo je začela znova, toda vedno so ji vhajale misli z onimi sanmi in za mladeničem, ki je sedel v njej. Na desni na levi je gozd, po sredi drži široka cesta in po njej se pelje on. . . gospod Andrej. Tu se je Aleksandra srazdelo, da vidi kakor na dani plavkaste njegove lase, sive oči, smehljajoča se usta, za katerimi so se svetili beli zobje. Nehote si je morala priznati, da se ji je zelo prikupil ta razposajeni človek. Res jo je deloma vznemirila, deloma prestrašila, pa vendar si jo je pridobil takoj s svojo bujno domisljivo, z veselo priprostostjo in odkritosrčnostjo. Sram jo je bilo, ko si je morala priznati, da ji je ugajal tudi radi svoje ošabnosti, ko je na njeno pripovedovanje o varuhih ponosno dvignil glavo, kakor kak arabski šerbec, ter dejal: "Tu še Radzivilovi veljaki nimajo ničesar opraviti. . . — Ta mladenič ni babež, marveč pravi mož!" si je mislila gospodična. "Taki so najbolj ugajali mojemu dedu. . . In ded se ni motil!"

Tako je premišljevala gospodična ter začutila ob enem neko sladko veselje, nekak nemir, ki ji pa nikakor ni bil neprijeten. Že se je jela slačiti, ko so zakrpile sobne duri, in v sobo je stopila teta Kulvičeva s svečo v roki.

"Zelo dolgo sta sedela skupaj", je rekla. Nisem vaju hotela motiti, da sta se dovolj nagovorila. Meni se zdi kaj brhek človek. Ali ugaja ta di tebi?"

Aleksandra ni odgovorila takoj. Bosa je prihitela k teti, objela okrog vratu, položila svojo lepo glavo na njene prsi in rekla z nečim glasom:

"Tetka, oj tetka!"

"Oho!" zamomlja stara gospodična in povzdigne kvišku oči in svečo.

II.

V dvoru Ljubici so bila, še predno je dospel gospod Andrej vsa okna razsvetljena, in hrup se je slišal na dvorišče. Ko je zašla družina bližajoci se zvonček, je prihitela pred vežo, da bi pozdravila gospodarja, ker je izvedela še od tovarišev, da pride gotovo. Lakreno ga je vaprjela in pozdravila. Stari valpet Znikis je stal v veži s kruhom in soljo ter se spoštljivo priklanjal. Vsi so se pa nemirno in radovedno ozirali po bodočem gospodarju. On jim vrže močnejšek poln tolarjev na krožnik, popraša po tovariših in se zelo čudi, da mu ne pride nobeden naproti.

Toda oni niso mogli priti, ker so sedeli tri ure za mizo, prazniki ateklenos in radi trušča niso začeli žvenkljanja za okni. Ko pa stopi gospodar v sobo, zavpijejo vsi naenkrat: "Gospodar! gospodar je prišel!" Na to vsi vstanejo ter se mu bližajo s čašami. On se pa prime za bok ter se veselo smehlja, ker je videl, da so se znali okoristiti z dobrotami njegove hiše, še predno je prišel. Še bolj pa ga je lomil smeh, ko je zapazil, da se potekajo kakor pravesti pijanci.

Hipona so stali vsi okrog smejočega se gospodarja. Kokosinski dvigne vrh kvišku ter zapoje:

Driska

je polna poltoba, ki izhaja iz raznih vzrokov. Mnogokrat ima svoje vzroke v led vživanja nezdravega sadja ali zelenjave. V vsakem slučaju je to znaka mizerije, ki je bolesta in ne prijetna. Ustavite jo. Nabite

Severa's Diarrhoea Remedy

(Severovo Zdravilo zoper drisko). Njegov vrednost je preiskavana v zdravstvenju driske, čolice, polnih potob, slednjih krčev in raznih notranjih neredov. Dobro je za otroke in odrasle. Cena 50c in 3c. Navedi v vseh lekarnah. Odkrito izkušnja.

W. E. SEVER & CO.
CHICAGO, ILL., U.S.A.

Izvrstna smes za zaprtico, slabo prebavo, obilne nerednosti, bolna jetra in proti vsem nerednostim v črevih. Laxcarin je kristalica. Vsore ne stane ničesar. Poljite 10c za polnino in zavijanje. Šest zavojev stane pet dolarjev in 24c davok. En zavojev stane en dolar in 4c za davok. Se prodava le pri Laxal Medicines Company, — Laxal Building No. 5, P. O. Box 963, Pittsburgh, Pa.

DR. JOS. V. GRAHEK

edini slovenski zdravnik in nasocelnik v Pennsylvaniji. Zdravi vse otroče, ženske in moške bolane.

Uradne ure so: 10 ure zjutraj do 2 ure popoldan. Bell Telephone Cedar 2363 643 E. Ohio Street, N.S. PITTSBURGH, PA.

SOUTH BURGHESTOWN, PA.

VABILO IN NAZANILLO.

Vsem delničarjem se daje naznanje, da se bode vršila seja dne 17. avgusta 1919. Ujjudno vabimo vse delničarje, da se prav gotovo udeleže in naj nihče ne izostane od te seje, ker imamo veliko zelo važnih točk rešiti. Volili se bode novi nadzorni odbor, vzrok te volitve je, ker se stari odbor premalo zanima. Torej ne pozabite priti na to sejo, da bomo ukrenili vse kar je potrebno za dobiti Slovenskega svobodomiselnega doma. Dne 17. avgusta je seja. Martin Pompe, tajnik.

NAPREDEK.

"Prosveta" piše za blagostanje ljudstva. Ako se strinjaj s njenimi idejami, podpiraj trgeve, ki oglašajo v Prosveti. — V zalogi imamo vse za vsakdanje potrebščine po zmerai ceni.

ANTON BERNIK,

Merrill, Pa.

Kakor v starih časih.

Kdor si naredi kaj dobrega je zadovoljen.

Po našem navodilu lahko, 10, gal. najboljšje pive, izvari vsak sam doma za \$2.25. Ker pošljemo v vse kraje Unije in Canade v večjih naročilih popust.

Za pristnost in kvaliteto Vam jamči tvrdka: Frank Ogler, 6401 Superior, Cleveland, Ohio. Tel. Princeton 466.

Pošiljamo denar v staro domovino.

Sedaj lahko pošljemo denar v vse kraje na:

Slovensko, Hrvatsko, Dalmacijo in Istro.

Nadalje pošiljamo denar tudi v Srbijo, Bulgariko in Rumunsko.

Jamčimo za ves poslati denar, enako kot pred vojno, da bode hitro in točno izplačan.

KASPAR STATE BANK

1900 Blue Island Ave., Chicago, Ill.

Kapital \$100,000,000.00. Poslovalni zbirališče \$5,000,000.00.

POTREBUJEMO DELAVCE V TOVARNI

za TIRE STRIPERS

za vozičke (Truckers)

za pralnico (Washroom)

za sobe zaloge (stock room)

kakor tudi za druga dela ki se delajo od kosa. Morajo biti močni in zdravi. Dobra plača med časom ko se učite. Stalno delo. Nobenih delavskih neredov.

Pridite osebno ali pa pišite na Factory Employment Office.

THE GOODYEAR TIRE & RUBBER COMPANY,

AKRON, OHIO.

POZORI! POZORI!

Izdel je novi obširni cenik Domačih Zeličnih Zdravil (priporočenih po knjiku Knappu)

Poleg vsakega zdravila je na kratko razloženo, za kaj in pri kateri bolezni se rabi.

Ta cenik bo vodnik k Vašemu zdravju. Pišite ponj še danes. Pošljem ga brezplačno.

MATH. PEZDIR,

Box 772, City Hall Sta. NEW YORK, N. Y.

POZORI! POZORI!

Izdel je novi obširni cenik Domačih Zeličnih Zdravil (priporočenih po knjiku Knappu)

Poleg vsakega zdravila je na kratko razloženo, za kaj in pri kateri bolezni se rabi.

Ta cenik bo vodnik k Vašemu zdravju. Pišite ponj še danes. Pošljem ga brezplačno.

MATH. PEZDIR,

Box 772, City Hall Sta. NEW YORK, N. Y.

POZORI! POZORI!

Izdel je novi obširni cenik Domačih Zeličnih Zdravil (priporočenih po knjiku Knappu)

Poleg vsakega zdravila je na kratko razloženo, za kaj in pri kateri bolezni se rabi.

Ta cenik bo vodnik k Vašemu zdravju. Pišite ponj še danes. Pošljem ga brezplačno.

MATH. PEZDIR,

Box 772, City Hall Sta. NEW YORK, N. Y.

POZORI! POZORI!

Izdel je novi obširni cenik Domačih Zeličnih Zdravil (priporočenih po knjiku Knappu)

Poleg vsakega zdravila je na kratko razloženo, za kaj in pri kateri bolezni se rabi.

Ta cenik bo vodnik k Vašemu zdravju. Pišite ponj še danes. Pošljem ga brezplačno.

MATH. PEZDIR,

Box 772, City Hall Sta. NEW YORK, N. Y.

POZORI! POZORI!

Izdel je novi obširni cenik Domačih Zeličnih Zdravil (priporočenih po knjiku Knappu)

Poleg vsakega zdravila je na kratko razloženo, za kaj in pri kateri bolezni se rabi.

Ta cenik bo vodnik k Vašemu zdravju. Pišite ponj še danes. Pošljem ga brezplačno.

MATH. PEZDIR,

Box 772, City Hall Sta. NEW YORK, N. Y.

POZORI! POZORI!

Izdel je novi obširni cenik Domačih Zeličnih Zdravil (priporočenih po knjiku Knappu)

Poleg vsakega zdravila je na kratko razloženo, za kaj in pri kateri bolezni se rabi.

Ta cenik bo vodnik k Vašemu zdravju. Pišite ponj še danes. Pošljem ga brezplačno.

MATH. PEZDIR,

Box 772, City Hall Sta. NEW YORK, N. Y.

POZORI! POZORI!

Izdel je novi obširni cenik Domačih Zeličnih Zdravil (priporočenih po knjiku Knappu)

Poleg vsakega zdravila je na kratko razloženo, za kaj in pri kateri bolezni se rabi.

Ta cenik bo vodnik k Vašemu zdravju. Pišite ponj še danes. Pošljem ga brezplačno.

MATH. PEZDIR,

Box 772, City Hall Sta. NEW YORK, N. Y.

POZORI! POZORI!

Izdel je novi obširni cenik Domačih Zeličnih Zdravil (priporočenih po knjiku Knappu)

Poleg vsakega zdravila je na kratko razloženo, za kaj in pri kateri bolezni se rabi.

ZENSKO

NE TRPITE

Tu se vam nudi lepa prilika. Ni vam treba trpeti nadalje, rabite slavnoznani VIBURNUM COMPOUND kateri vam pomaga v vaših periodah in uravnava iste. Ako je samujeno valed prehlada ali preveč dela in truda, — Viburnum Compound vam pomaga. Na tisoče jih slavi to zdravilo. Pišite še danes. Šest zavojev stane devet dolarjev. Trije zavoji pet dolarjev in en zavojev stane dva dolara, 8 centov davka pri vsakem zavoju. Se prodava edino pri LAXAL MEDICINES COMPANY, — 154 Laxal Building, P. O. Box 963, Pittsburgh, Pa.

NAROČNIKOM V POJASNILLO.

Za oglase so odgovorni le oglaševalci sami. Mi ne sprejemamo do njih nobene odgovornosti. Vsekakor kaj trpi oglaševanje in če mu ni všeč naj sam sebi pripiše. Vse odgovornosti in posledice naj nosi vsak sam. Upravištvu lista.

NAZNANILLO IN VABILO!

Vsem rojakom in rojakinjam, domačim in bližnje okolice se naznanja, da se vrši

VESELICA NA MAXHOM—JOHNSTOWN, PA.,

in sicer na

DELAVSKI DAN—LABOR DAY,

dne 1. septembra 1919 v Slov. Del. Domu.

Pričetek veselice ob 7. uri zvečer.

Ta večer se bode obhajala sedemletnica obstanka tukajšnje Slov. Maxhom Godbe. Kot vam je vsem znano smo druga leta vedno prirejali naš piknik na 4. julija, letos nam to ni bilo mogoče, ker smo imeli izlet in shod vseh združenih društev novega Slov. Del. Doma. Torej se ujjudno apelira na vse Jugoslovane, Srbe, Hrvate in Slovence, da se v kolikor mogoče velikem številu udeležite te naše zabave. Ječmenovca in dobrega prigriska bode v izobilju za vse, za ples bode pa skrbela Slov. Maxhom Godba!

Vstopnina za moške je 50c. Damske vstopnine proste. Torej ta dan vsi na plan. Na svidenje pri veselici! ODBOR.

PRODA SE

moderna, dobro stoječa trgovina moških oblek, klobukov, čevljev, i. t. d.

v Slovenskem Narodnem Domu, v La Salle, Ill.

Lepa prilika za podjetnega SLOVENCA.

Za vsa pojasnila in druge podrobnosti glede prodaje, obrnite se do lastnika

F. E. HOEFFERLE,

643 First Street, La Salle, Ill.

MOŠKI IN ZENSKO

Ne napravite napake, akaj si ne preskrbite najstarejšega, najpoštenjšega, najučinkovitejšega in najboljšega zdravila v svetosti. Dr. Mullin ima 39 let izkušnje v zdravljenju tisočev in tisočev bolnikov, bolnih na najrazličnejše načine. Valed tega je postal najbolj neodvisen zdravnik, pri katerem se lahko zaščitite za svoje bolnosti. Brez skrbi boste dobili pri njem najbolj temeljito zdravljenje in veliko resnično pomoči za vaš denar.

Brezplačna zdravniška preiskava potom stroja. Govori vaš materni jezik. Uradno od 9. do 6. V nedeljo od 10. do 2.

Dr. B. F. MULLIN, Specijalist

412—4th Ave., 2nd Floor, PITTSBURGH, PA. Nasproti glavne polje.

ČENA KRONAM VEDNO PADA.

Sedaj je mogoče pošiljati denar v staro domovino in sicer na Slovensko v kronah, v kraje zasledena po Italijanih pa v lirah.

Sedanje cene so s poštnino vred:

100 kron	\$ 4.00	1,000 kron	\$ 38.50
300 kron	12.00	5,000 kron	185.00
500 kron	19.25	10,000 kron	370.00

Potuje se tudi lahko v staro domovino, toda parniki so prenapolnjeni; tisoč ljudi čaka na proktor, a parnikov je za sedaj le kaj malo, zato je bolje, da vsakdo malo potrpi, da se razmere zboljšajo.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) in Kanada \$4.00 na leto, \$2.00 za pol leta in \$1.00 za tri mesece; Chicago \$5.50 na leto, \$2.75 za pol leta, \$1.40 za tri mesece, in za inozemstvo \$7.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovenic National Benefit Society.

Owned by the Slovenic National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$4 per year; Chicago \$5.50, and foreign countries \$7.00 per year.

Datum v oklepaju n. pr. (Julija 30-19) poleg vsakega imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

BRATJE IN SESTRE S. N. P. J.!

Na drugem mestu v današnji izdaji "Prosvete" je prioben apel brata predsednika na članstvo S. N. P. J., da se odzove klicu za pomoč oddelka za socialno skrb deželne vlade za Slovenijo. Prečitajte poziv pazno in premišljeno in izvršite, kar vam srce velevala.

Bratje in sestre S. N. P. J.!

Se vselej ste se odzvali s prostovoljnimi prispevki, kadar je bil izdan klic na vas, da podpirate tiste, ki so podpore potrebni, zategadelj smo prepričani, da boste tudi zdaj pomagali po svojih močeh rešiti slovensko mladino, ki je obsojena na počasno hiranje ali celo na smrt, če ne pride pravočasno pomoč in jih otme preranega groba.

Naše pomoči potrebujejo otroci, ki nimajo očeta in mater, otroci, katerih očetje so padli na bojnem polju, otroci, ki trpe na strašnih posledicah vojne: na tuberkulozi in škrofuloznih boleznih — zapuštnini spolnih bolezni.

Otroci niso zakrivilji vojne, še toliko manj pa strašne bolezni, ki spremljajo vsako vojno. Otroci so nedolžni in vsakem oziru in noben človek, ki človeško čuti, ne more biti tako trdega srca, da želi, naj otroci trpe za grehe svojih staršev. Otroci so že tako strašno kaznovani, ker morajo trpeti glad in prenašati muke raznih bolezni, katerih niso najmanj zakrivilji.

Oddelek za socialno skrb deželne vlade za Slovenijo ne apelira na ameriške Slovence, da bi pobirali med sabo stare čevlje in obleko, ali da bi tje pošiljali živila, ampak priporoča, da pošljemo dober ameriški denar. Za ta apel ima oddelek za socialno skrb svoje vzroke. V Sloveniji ni otroških bolnišnic, o sirotišnicah in zavodih za otroke ni vredno govoriti, ker so bili taki zavodi še v predvojnem času zelo redki in v privatnih rokah. Nimajo tudi obvez, bombaža in zdravil. Takih reči je pa nemogoče nabrati, kot darove, ampak je treba denarja, da jih kupijo tisti, katerim je ljudstvo v starem kraju poverilo socialno skrb za mladino.

Vsak nikel ali cent, ki bo nabran v ta namen, bo pomagal rešiti življenje otrok in ohraniti njih zdravje.

Glavni odbor S. N. P. J., ki izvršuje le to, kar je zadnja konvencija zaključila v Springfieldu, Ill., ne sili nikogar, koliko mora kdo prispevati, ampak apelira na članstvo, da vsakdo daruje po svojih močeh. Če je kdo v stiski, da ne more darovati za rešitev mladine v starem kraju, ga ne bo nihče radi tega preziral, ker je jasno, da tisti ne more kaj darovati, če mogoče še sam potrebuje pomoči. Vsi darovi so prostovoljni in vsakdo daruje, kolikor mu prepuščajo njegove gnotne razmere. Eni več, drugi manj, vsi skupaj pa bomo nabrali le malo vsoto in rešili nekaj otrok v starem kraju, da jih ne pokosi prezgodnja smrt.

Pozabiti ne smemo, da gre za rešitev naše mladine, ki si ne more sama služiti svojega kruha, ker sodi še v šolo in ne v tovarno ali rudnik. In če ne rešimo slovenske mladine, kakšna bo bodočnost Slovencev? Če pomrje mladina ali če odraste slabotna in hirava, ali ima slovenski narod še kakšno bodočnost? Samo poldrugi milijon Slovencev je bilo pred vojno po uradni statistiki v starem kraju. Vsteti so vsi: starčki, stare žene, možje, žene, fantje, dekleta in otroci. In če tako majhen narod zadenejo posledice vojne v taki meri, kot se je to zgodilo pri Slovencih in ni od nikoder pomoči za rešitev mladine, tedaj je bodočnost takega naroda zelo temna in negotova. In če rečemo, da tak narod nima bodočnosti, smo približno zadeli resnico.

Nas so pognale po svetu žalostne gospodarske razmere, ki so vladale v stari avtokratični črnozolti monarhiji. Nobeden od teh, ki danes trpe v starem kraju, ni kriv, da smo morali s trebuhom za kruhom po svetu. Trpeli so z nami vred pod avtokratičnim bičem Habsburžanov, kot smo nosili mi težko butaro. Marsikdo izmed njih bi šel rad z nami, ko smo se težko posiljavali od svojcev in odhajali v daljni svet, da si daleč od zemlje, v kateri leže pokopani naši dedje in pradedje, ustvarimo svoj dom. Ali ti so bili še večji siromaki, kot smo mi, kajti imeli niso niti toliko denarja, da bi se podali na pot in ubežali tistemu biču, ki je opletal tudi nas.

Pomožna akcija je namenjena otrokom teh siromakov, ki so bili proti svoji volji prisiljeni ostati doma in prenašati vse grozote svetovne vojne.

Glavni odbor S. N. P. J. je porok, da bo prišel vsak cent v prave roke, da bo odračunjen oddelku za socialno skrb deželne vlade za Slovenijo, ki ga bo zopet obrnil za največje reveže med otroci.

Bratje in sestre S. N. P. J. na delo! Nabirajmo prostovoljne prispevke za rešitev slovenske mladine po navodilih glavnega odbora, svesti si, da smo storili tudi mi svojo dolžnost!

PREGLED VAŽNIH TE- DENSKIH DOGODKOV.

DELAVERSKI POLOŽAJ NA AN- GLEŠKEM POSTAJA KRITIČEN.

množe.

Delavske stavke v Ameriki so London. — Lloyd George si je hudo zabelil kašo, ko je podražil cenno pomoč za šest šilingov, da tako dokáže yorkshirskim rudarjem, da je angleško ljudstvo proti podražiljenju rudnikov, ki ga zahteva angleško delavstvo. Rudarji v Yorkshiru so zastavkali, dasiravno so jih valonski rudarji pustili na cedilu. Iz rudnikov so odšli vsi delavci in nekatere rudniške je zalila voda.

Angleška vlada je hotela pokazati rudarjem, da se je pripravila za stavko in da je močna. Odradila je mornarje iz mornarice k sesalkam, da izsajajo vodo iz rudnikov, vojaki jih pa stražijo pri delu.

Skuša se doseči mezni kompromis, toda vsi, ki poznajo položaj, izjavljajo, da tak kompromis ni nič drugega kot premirje, kateremu sledi še večja burja.

Britsko delavstvo zahteva stalne reforme in postavilo je zahteve, od katerih najbrž ne odneha za nobeno ceno, dokler jih ne doseže.

V Liverpoolu so se pojavili veliki nemiri valed neznosne draginje. Vlada je odredila vojaštvo na lice mesta in odredila bojne ladje pred biverpool.

Na Irskem je ljudstvo streljalo na kasarne v East Clairu.

Če bi se zdaj vršile volitve v parlament, tedaj bi sedanja vladna večina postala manjšina.

Chicago, Ill. — Stavke so zdaj na dnevnem redu ne le v Chicagu, ampak tudi v drugih industrijskih mestih. Teh stavk je krivo navijanje cen, ki se menda ne ustavi, dokler kongres ne prime profitarjev z zelo strogimi postavitmi. Poleg stavk pa napreduje organiziranje delavskih mas v "Ameriški delavski federaciji".

V Bostonu so se organizirali policaji, ki zdaj prejema \$1,600, zahtevajo pa dva tisoč dolarjev na leto. Organizirajo se tudi policaji v Detroitu. Policijski komisar Inches strši policaje po podjetniški metodi in jim žuga, da bomo vsakdo odpuščen iz službe, ki pristopi k organizaciji.

Organizirani ribiči, ki love ribe v Atlantiku, še vedno stavkajo. Ribiči izjavljajo, da ne morejo loviti s sedanjim zaslužkom. Organizirani ribiči pravijo, da bodo našli pot, da podjetniki ne izkrajajo rib, ki so jih nalovili stavkajoči ribiči.

V iz Seattle, Wash. poročajo, da so se strokovne organizirani delavci in farmarji v okraju King organizirali politično v delavski stranki.

Stavka telefonskih uslužbencev na pacifični obali je končana. Sprejet je bil kompromisni predlog, da vlada preišče pritožbe glede odpuščenja organiziranih delavcev.

Iz Minneapolisa prihaja glas, da imajo advokate "Nestranske lige" dokaze, da sta bila A. C. Townley in Joseph Gilbert ravno tako na podlagi izpovedi krivopričnih pri obsojeni, kot Thomas Mooney v San Franciscu.

V tovarni United States Rubber kompanije so zahtevali delavci, ker je družba odklonila njih zahteve. Delavci so se organizirali in zahtevajo petnajst centov mesečnega povišanja na uro, časopis za čezurno delo ob delavskih in dvojni čas za delo ob nedeljah in praznikih. Delavci so večinoma italijanske in poljske narodnosti.

V Chicagu je najmanj še petnajst drugih in večjih stavk. Delavci povsod zahtevajo povišanje mezd, ker ne morejo v tej dragini izhajati s sedanjo mezo. Nekateri manjši stavke so končale, ker so delodajalci privolili v delavske zahteve, ko se spoznali, da s svojo trmo škodijo le sebi, delavci pa ne morejo podvreči.

Zastopniki strokovno organiziranega delavstva v Winnipegu so dospeli v Chicago, da naberejo prispevke za obrambo voditeljev splošne stavke v Winnipegu. William Radis je prinesel s sabo priporočilno pismo, da ga izroči Ed Noekelsu, tajniku "Ameriške delavske federacije". Pismo opisuje, kako je bila stavka pogažena in da so voditelji stavko zdaj obtoženi punita. Znano je, da se v vojnem času opevali junaštva kanadskih vojakov v boju za varnost svetovne demokracije, ali ko so se vojaki vrnili z bojišča, so nekateri kanadski privatni podjetniki zahtevali od teh vojakov, ko so zopet postali industrijski delavci, da so odpovedo pravici do organizacije. V Winnipegu je bilo aretiranih osem in štirideset delavskih voditeljev, ki so obtoženi punita. Nekateri voditelji so zdaj prosti, ker so položili poročstvo. Med aretiranimi voditelji je tudi par duhovnov.

Iz Pariza je došla vest, da sta se združili "Splošna delavska federacija" (Confederation Generale du Travail) in francoska socialistična stranka. "Splošna delavska federacija" na francoskem je to, kar je v Ameriki "Ameriška delavska federacija."

80,000 IZDELOVALCEV SMODK NA STAVKI.

NAMENI TOBAČNEGA TRUSTA SE DOZDAJ SE NISO UREŠNIOILI.

Stavka izdelovalcev smodk je razširjena prak vse dežele.

Chicago, Ill. — Ko je Havana-America Cigar kompanija pričela boj s svojimi delavci, je bila prepričana, da pridejo delavci iz tega boja poraženi v nekaj tednih in da bodo na kolenih prosili, da jih sprejmejo, zopet v tovarno, kajti družba je del mogočnega tobačnega trusta.

Trustovci so delali račun brez očitja — delavske solidarnosti. Mesto poraza, ki je po nazorih tobačnih trustovcev že imel priti v par tednih, se nahaja trust sam v kaši. Zda je na stavki okoli dvajset tisoč izdelovalcev smodk samo v trustovskih tovarnah, ki se nahajajo v državah Illinois, New York, New Jersey, Massachusetts, Pennsylvania, New Hampshire in Ohio.

Delavci pravijo, da je trust plačal od 1,000 smodk, ki jih je prodajal po deset centov, le \$6.50, od smodk po pet centov pa štiri dolarje. Tedenske mezde so znašale po osem dolarjev v nekaterih trustovskih tovarnah. Če je delavec prejel štirinajst dolarjev na teden, so to smatrali za izredno dobro mezo. Kako je delavec prejel svojo družino s tako mezo, ostane uganka. V Pennsylvaniji delajo izdelovalci smodk po enajst ur vsaki dan, organizirani izdelovalci smodk v Chicagu delajo le osem ur na dan.

Razmere v takozvanih neodvisnih tovarnah za smodke niso prav nič boljše kot v trustovskih tovarnah. V teh tovarnah zdaj stavka okoli osemdeset tisoč izdelovalcev smodk v raznih mestih križem Združenih držav.

V Trentonu so zastavkale pred osmimi tedni delavke, da prisilijo tovarnarje, da uvedejo sanitarne razmere v tovarnah. Do te stavke je prišlo, ker niso državni uradniki tovarniškega inspektorata izvrševali svojih dolžnosti in pazili na to, da so izvedeni sanitarni predpisi. Tovarne nimajo pravih naprav za preučevanje, umivalnic, in žalostno je, če morajo delavke zastavkati, da tovarnarji izvedejo, kar določajo postave.

Situacija v tobačnih tovarnah na vzhodu je vplivala na trustovce, da so popustili od svoje avtokratične metode v Chicagu napram organiziranim tobačnim delavcem, katere so v začetku stavke pretepali profesionalni pobijalci in pretepači.

Tako se trustovci uče, da njih stavev ne raste do neba, če je so-

lidarnost med delavci velika. Stavka izdelovalcev smodk se še nadaljuje in danes imajo več izgleda, da zmagojo, kot so ga imeli v začetku stavke. Nekdanji mogočni tobačni trust, ki je črpal dobiček iz otroškega dela in ki se je sinatral nepremagljivim, danes računi s močjo organiziranih tobačnih delavcev.

ALI BO ODPOSILANO OROŽJE KOLČAKU IZ AMERIKE?

28,000 pušk in tri milijone strelnih nabojev čaka odposiljanje v Brooklynu.

STVAR SE VRŠI V NAJVEČJI TAJNOSTI.

Washington, D. C. — Trije kongresniki imajo informacije, da je vlada sklenila na tihem poslati Kolčaku v Sibirijo vse orožje in strelivo, ki ga je bila naročila v Ameriki bivša carjeva vlada. Orožje in strelivo je ostalo tukaj, ko je prišla revolucija v Rusiji. Kongresnik, ki je dal informacije o tej stvari poročevalcu newyorškega "Calla", je dejal, da bo nastopil v kongresu proti tej akciji vlade.

Kongresnik je rekel, da je v tem trenutku ruski parnik "Vladimir" v brooklynskem pristanišču, ki bo še ta teden naložen z orožjem in municijo, nakar odplove proti Vladivostoku. Drugi parnik, ki tudi čaka v Brooklynu, povede zalogo orožja in streliva v rusko luko ob Črnem morju, ki je zdaj v rokah zavezniških in Denikinovih čet. "Vladimir" povede 28,000 Remingtonovih pušk in 3,000,000 strelnih nabojev.

Dalje je dejal kongresnik, da se pošiljanje orožja in streliva vrši v največji tajnosti, kajti vojni departament se boji, da bi pristanišni delavci morda zastražkali po vzgledu angleških, francoskih in italijanskih delavcev in mornarjev, ki so na ta način preprečili odposiljanje orožja in municije sovražnikom ruske sovjetske vlade.

KDO NAJEMA KRIMINAL- CE OB ČASU STAVKE?

PROFESIONALNI PRETEPA- ČI OPREMLJENI S SE- RIFSKIMI ZVEZDAMI.

Strokovno organizirano delavstvo zahteva preiskavo.

Chicago, Ill. — Na okrajni zastop se pričele prihajati pritožbe, da je okrajni šerif dal osebam dvomljivega začaja šerifske zvezde, ker so zanje prosile privatne kompanije.

Ed Noekels, tajnik "Čikaške delavske federacije" se je pritožil direktno na policijskega šefa Garrityja, da ima Yellow Taxicab kompanija zaposlene pobijalce kot pomožne šerife. Mestni advokat Ettelson je priznal, da ima Yellow Taxicab kompanija uslužbene pomožne šerife, toda dodal je, da nimajo pravice za pobijanje ljudi, ampak da lahko samo izvrše aretacije.

Taki razlagi se seveda smejejo voditelji strokovno organiziranega delavstva in pravijo, če imajo kriminalci pravico nositi šerifske zvezde, tedaj si domišljajo, da imajo pravico tudi pretepati ljudi z železnimi napestnicami.

Državni pravdnik Hoynes se je izrazil še malo bolj odločno, ko je rekel:

"Če je kakšen nesporazum, tedaj državni pravdnik obsoja tako početje kot nepostavno in nepravilno, če se zaprisežejo kot uradni miru uslužbeni katerekoli privatne koposeje ali osebe, ki so jim dolžne pokorščino in prejema-jo od njih odkodnino."

Policijski načelnik je odredil detektivskega sarženta William S. Orthmana, da preišče Noekelsovo obtožbo, v kateri je Noekels izjavil, da je šerif Peters zaprisegel kot pomožne šerife za Yellow Taxicab kompanijo notorične pobijalce. Orthman je poročal, da je obtožba resnična.

Zdaj ostane še eno vprašanje neručeno. Ali je bil kateri teh pomoznih šerifov za privatne kompanije plačan iz okrajne blagajne? Dolžnost okrajnih komisarjev je seveda, da nadzorujejo, kdo

prejema plačo iz okrajne blagajne. Prav nič bi ne škodilo, če se uvede preiskava, kajti davkoplačevalci se zanimajo, kako se porabi denar, ki ga plačajo v podobi davkov.

Kdor hoče, razume.

"Demokracija sledi zastavi" — Zastava lahko roma čez sedmero oceanov, toda človek bi rad, da se potepuška demokracija skoraj povrne.

Največje irsko mesto v Ameriki je O'Maha. Predsednik neke španske republike se piše De Valera.

Srbsko-hrvatsko-slovaška kraljevska vlada je rezignirala. Morda se je ustrašila "kišt", ki so priletele z votlim bobnanjem...

Največji terorist je človek, ki stopi na oder in reče: "Kar mi slimo povedati, so že drugi pred mano povedali".

Vsi moški in ženske se rode svobodni, toda pozneje se nekateri poročijo.

Zdaj se pripravajo, kdo je zmagal v vojni. Kdo bo pa zmagal v miru?

Ako se bi "Sloga" selila vsak dan, tedaj se bi preselila tristo- petinšestdesetkrat v navadnem letu.

Ptica-selilka "Sova" se je izlegla v avstrijskem gnezdu v Clevelandu, nato je odrfotala v kraljevaški kurnik v New York in zdaj oteplje z oskubenimi peruti proti Chicagu, kjer jo čaka frančiškanski "foglovč". Hu, hu!

Največje v naturologiji je, da rdeča krava daje belo mleko in rumeno maslo.

Kaj povzroča razporoko? Poroka! Ako bi ne bilo poroke, bi ne bilo razporoke.

Diktatura! Kdor hoče razumeti, kaj je diktatura, naj se informira, kako je kraljevaški diktator diktiral ničevnost sklepa, da se mu izbije diktatorsko žezlo. Burbonei se res niso nič naučili.

Ako hočete pisati imena velikašev, tedaj morate zapisati pred imenom stopnjo dostojanstva, do y'understand? Na primer: generalissimo Foch, admiral Kolčak, ekselencia Sazanov, general-reverend Kazimir Zakrajšek itd., ne pa just plain Kazimir. In ti, draga Zofka, se zdaj imenuješ signorina Sophia Clepetacchio.

Kraljevaši se imeli piknik in pekli so jugoslovanskega jance. Jugoslovanskega! Prihodnji (ako Bog da srečo junačko) bodo pekli jugoslovanskega bikusa in potem pridejo na vrsto jugoslovanski kozli. Toda stavimo kar hočete, da so se grdo zlagali. Pekli so amerikskega jance, kajti jugoslovanskega bi ne mogli dobiti, čeprav bi bil poslan o lanskem Božiču v kišti naravnost iz konaka v Belgradu.

Tako se spreminja svet!

JUGOSLOVANSKO REPUBLICANSKO ZDROUŽENJE.

Izvrševalni odbor:

August Aučin, Mary Aučin, Juraj Bošnjak, Filip Godina, Frank Kerže, Martin V. Konda, Etbin Kristan, Juraj Kukovac, Tomo Lacković, Chas. Mistaković, Matt Pogorelec, Janko N. Rogelj, Wm. Russ, Nikola Stakić, Anton J. Terbovec, Jože Zavertnik.

Nadzorni Odbor:

Ivan Krečić, J. Kvartić, Joško Oven.

Financijski Odbor:

Filip Godina, J. Kukovac, A. J. Terbovec, Jože Zavertnik.

Tiskovni Odbor:

Etbin Kristan, Frank Kerže, C. Mistaković, Jože Zavertnik.

Glavni ured:

A. J. Terbovec, glavni tajnik; A. H. Skubic, pom. tajnik; Filip Godina, blagajnik.

Centralni Odbor:

F. Aleš, J. A. Ambrožić, L. Benedik, P. Berger, Josipina Birtić, P. Bostić, V. Calkar, F. Černe, Tomislav Čiček, F. Dolinar, Jos. Durn, J. Ermene, J. Eržen, A. Flander, J. Frank, J. Fritz, J. Flere, F. Gorenc, M. Gorinšek, J. Goršek, F. Gottlicher, J. Govekar, F. Jakše, Jos. Jovan, J. J. Judnich, M. Jurkas, J. Kalan, S. Kavčić, Emily R. Koenig, J. Koblar, F. Kochevar, A. Kodrich, J. Koklich, L. Krašna, A. Križmančić, J. Kunstelj, A. Lipič, L. Lotrić, J. Matičić, M. Mentony, I. Molek, T. Motz, J. Obiak, L. Pečenko, J. Petermel, M. Potnik, F. Rataj, J. Rezelj, A. Slabe, J. Seliskar, F. Sepich, A. H. Skubic, L. Sterle, A. Suler, J. Terček, J. Terčelj, L. Truger, M. Verbovec, A. Vidrih, Chas. Wessel, F. Zaitz, Chas. Zibert, A. Zornik, F. Zvanut.

Glasila:

Mesečnik: Čas; tednik: Proletarec; dvotednik: Glas Svobode; dnevniki: Prosveta, Enakopravnost, Glas Naroda.

K. S. R. Z. pridružene in prijavljene centralizirane podporne organizacije: Slovenska Narodna Podporna Jednota (približno 18,000 članov); Jugoslovenska Katoliška Jednota (približno 8,000 članov); Slovenska Delavska Podporna Zveza s Dr. Sv. Barbare (približno 6,000 članov); Slovenska Svobodna Podporna Zveza (nad 5,000 članov); Jugoslovenska Podporna Zveza Sloga (približno 2,000 članov).

Vsa pisma in denarne pošiljke naj se pošiljajo na sledeći naslov: ANTON J. TERBOVEC, 3637-3641 W. 26th St., CHICAGO, ILL.

Robinsove črtice iz Rusije.

Sestavil Wm. Hard.

XI.

Poslanikov dokument.

Povedali smo že, kako je Robins prejel telegram iz Jazu, začasnega glavnega mesta v Rumuniji, da mora nemudoma poslati 60 motornih vozov in 100.000 rubljev v gotovini — oboje lastnina ameriškega Rdečega križa v Rusiji — v Rostov na Donu. Telegram je poslal polkovnik Henry Anderson, načelnik ameriškega Rdečega križa v Rumuniji. Robins takrat še ni vedel, da je telegram diktiral ameriški poslanik Vopička v Jazu.

Ko je Robins odločno zavrnil Andersonov zahtevo, je Vopička preko Robinsa a pomočjo poslanika Francisja v Petrogradu pooblastil Kolpašnikova, da on odpremi vozove in denar v Rostov. V Rostovu je bil tedaj glavni stan hetmana Kaledina, glavarja kozackih protirevolucionarnih čet, na katerega so zavezniki polagali takrat svoje velike nade. Kolpašnik je bil — kakor že omenjeno v eni prejšnjih črtic — Kaledinov tajni zastopnik v Petrogradu. Boljševiki so pa izvedeli vso stvar, ki se je pletla in so zaprli Kolpašnikova.

Stvar je seveda spravila ameriškega poslanika v Petrogradu v zadrego in ves v skrbih je velepolitičar Robins a sebi in ga vprašal, kako se bi stvar poravnala pri sovjetski vladi brez kakšnih posledic. Pogovor med poslanikom in Robinsom je bil, kakor običajno "neoficijalen," toda zadeva je bila več kot oficijelna.

Druge poti ni bilo, kakor da gre poslanik v Smolniji v palačo in pojasni afero. Poslanik seveda ni šel, šel pa je Robins — kot običajno. Robins je imel dolg intervju s Trockijem in kmalu nato je boljševiška vlada zavrgla nadaljnjo preiskavo in izpustila Kolpašnikova — ameriškega poslanika na ljubo.

Pojasnili, ki ga je dal Robins Trockiju, je bilo neprijetno. Vopička ni najel Kolpašnikova, da odpremi vozove in denar Rdečega križa v Rostov za protiboljševiško kampanjo, temveč je bilo nekaj drugega. Vopička in Anderson sta hotela rešiti visoko damo. Ta dama pa ni bila nihče drugi kot rumunska kraljica. Nemei so prodirali proti Jazu in kraljica se je zatekla k ameriškega poslaniku za pomoč. Vopička in Anderson sta želela narediti "visoki dami" uslugo in njun načrt je bil lep, čeprav kovalen. Z denarjem in vozovi ameriškega Rdečega križa v Rusiji staa nameravala poslati kraljico v Rostov na Donu in odtam 400 milj daleč v Kars na Kavkazu ter odtam nadaljnjih 400 milj čez Kavkazijo v Mesopotamijo, kjer bi se bila kraljica zatekla v varstvo britiške armade. Ni čuda, da je bilo za takšno pot treba 60 avtomobilov in 100.000 rubljev! Vopička je imela vse lepo urejeno, toda najmanj se je brigal,

kako bi dobil denar in vozove iz sovjetske Moskve v protisovjetski Rostov; Anderson se tudi ni brigal in Francis se manj. Vsi trije so smatrali, da je to najlažje delo pri vsem naertu. Sovjetska vlada jim je bila slepa, gluha, kruljava in eploh brez vsake moči: skratka kdo bi se brigal za podirajočo Leninovo stavbo!

Toda Robins se je brigal. In Francis, podjeten mož in praktičen političar iz države Missouri — kjer velja "show me," predno me prepriča — se je tudi pobrigal še le potem, ko je videl, da je bil Kolpašnikov aretiran in da vozovi res ne morejo nikamor s sovjetskega teritorija.

Poslanik Francis je vendarle sprevidel, da se je motil dan za dnem, ko je pričakoval Kaledinov zmag, zgodilo se je pa ravno narobe: Protirevolucija je padla in revolucija je stala. Tedaj se je spomnil, da je le treba priznati, da res eksistira revolucija v Rusiji in da je na krmilu res boljševiška vlada. Ko je prišel do tega menja, je to priznal čmo na belem in tedaj se je porodil dotični dokument, ki smo ga že omenili, da ga je imel Robins v svojem žepu, ko je posepil četrti sovjetski kongres v Moskvi.

Dokument je bil vpisan 2. januarja 1918 v Petrogradu in podpisan po poslaniku Francisu. Pismo je imelo naslov "Nekaj sugestij komisarju zunanjih zadev ljudskega sveta" in začetek se je glasil takole:

"V uri, ko bo rusko ljudstvo vprašalo Združeno državo za pomoč, da odbije naval Nemcev in njihovih zaveznikov, bodite prepričani, da bom priporočil ameriški vladi, da vam pomaga po vseh svojih močeh."

Dokument je bil zaključen s sledečimi besedami:

"Lahko še dodam, da bom priporočil moji vladi, da formalno prizna ljudske komisarje kot de facto rusko vladu, ako bodo ruske armade pod vodstvom ljudskih komisarjev nadaljevale vojno z Nemei in njihovimi zavezniki."

Robinsu je bilo naročeno, da se dokument ne sme takoj izročiti Leninu in Trockiju, temveč da ga Robins izrabi ob priliki, kakor bodo že nanesle okolščine tekom njegovega obveščanja z boljševiki. Ampak Robins ni mogel čakati na "slučajnosti." Njemu je bilo pri sreči, da se prepriča sramotni mir z Nemei in da se nadaljuje vojna na ruski fronti. On je vedel, da je Trockij glavni nasprotnik nedemokratskih mirovnih pogovov in vsled tega je čutil za dolžnost, da ga osreči s Francovim pismom. Dalje je iz ravno tega razloga skušal dobiti ameriške in zavezniške vojaške častnike, da bi pomagali sovjetski vladi uveljaviti embargo na blago, ki je odhajalo iz Rusije v Nemčijo; iz tega vzroka je tudi hotel, da pride ameriška železniška mivka v Rusijo in pomaga boljševiški vladi vpostaviti razdrti železniški sistem. Teko je delal Robins, toda vlada v Washingtonu je obrnila drugače.

Nekaj tednov pozneje je Trockij dejal Robinsu, ko ga je ta zo-

pet posetil v njegovem uradu: "Polkovnik Robins, Vaše poslanstvo Vas pošilja vsak dan k meni z veliko torbo, na kateri je napis 'Ameriška pomoč.' Torba je dnevno tukaj. Polagate jo na stol in odpirate jo in v njo posegate kadar govorite z menoj, toda do danes še niste nič vzeli iz torbe."

Trockij se je šalil, ampek midil je resno. Amerika je bila edina tuja sila, ki je bila dnevno zastopana v njegovem uradu. In ko je bila Rusija pritisnjena k tlom, ko se je Trockij moral obrniti na kapitalistično državo za pomoč, je obrnil na Ameriko. Amerika je bila njegovo zadnje upanje — a tudi to upanje ga je prevarilo.

Preiskava radi brutalnih činov napram vojakom.

VIŠJI OFICIRJI SO ODGOVORNI ZA LAJTNANTOVO STROGO RAVNANJE.

Polkovnik se izgovarja na lajtnanta.

New York, N. Y. — "Sola za boljševizem" je naslov članka, ki ga je spisal Joseph C. Ryszelewski in predložil zborničnemu odseku v dokaz. Pododsek preiskuje obtožbe, da so brutalno ravnali z ameriški vojniki v kazenskih taboriščih na Francoskem.

Ryszelewski je spisal ta članek z namenom, da dokaže, da brutalno ravnanje z vojniki rodi boljševizem, ko je sedel v kaznilnici v Gievresu, da odsluži svojo kazen. Ko je polkovnik J. C. Maul prišel v kazenskih taboriščih. Vojak, ki treba nobenemu vojaku ničesar bati, dokler ni stori nič napačnega Ryszelewski je spisal članek in ga je poslal polkovniku Maulu. Posledica tega njegovega čina je bila, da je bil takoj obsojen za tri mesece v samotno celico. To je le eden izmed številnih dokazov, kako brutalno so ravnali z vojniki v kazenskih taboriščih. Vojak, ki je vbojal polkovnika in je naslikal razmere v kaznilnici take, kakršne so bile, je bil obsojen na tri mesece v samotno celico.

Lajtnant F. H. Smith, poznan tudi pod imenom "Hardboiled" Smith se je izgovarjal, da prejmi ukaz od polkovnika Edgar P. Grinstead, da ravna strogo z vojaškimi arestanti na kazenski farmi štev. 2 pri Parizu. Saržant Clarence E. Ball se je izgovarjal na lajtnanta Smitha. Polkovnik pa pravi, da je lajtnant sam odgovoren za svoje čine.

Iz izpovedi priš je dognano, da je pariški mestni distrikt zapovedoval brigadni general W. W. Harta, ko so najbolj sirovo ravnali z vojaškimi kaznenci.

Smith je izpovedal, da ni nihče inspiciral kazenske farme, dokler je bil nastanjen na nji. Pripovedoval je, da na farmi ni bilo dosti živih in kuriva. Kaznenci niso prejeli polnih odmerkov.

Pretepanje vojakov je bilo na dnevnem redu. Tepili so jih z železnimi zapetnicami. Če se je kazneceno pritožil, je bil tepen.

Kaznenci so spali na slami in v blatu. Prilika za kopanje je bila samo enkrat v tednu.

Saržant Ball je pričal, da mu je zagovornik povedal, kako naj priča, ko je bil na farmi štev. 2 postavljen pred vojno sodišče. To je vzrok, da takrat ni prišla resnica na dan. Zdaj hoče govoriti odprto, tako da se izve resnica in da bodo kaznovani vsi: višji in nižji.

ŽUPAN HOČE POVEČATI POLICIJSKO SILE ZA DVA TISOČ MOŽ.

Chicago, Ill. — Župan Thompson je sklical za torek popoldne izredno sejo občinskega sveta, da se nastavi dva tisoč novih policajev.

Ljudstvo vprašuje, zakaj je nankrat nastala potreba, da se policijska sila pomnoži kar za dva tisoč mož, če je mesto lahko do zdaj izhajalo s sedanjo policijo.

Če bodo mestni očetje ugodili županovi zahtevi, tedaj se zopet povijajo davki. Posledica povijanja davka bo podražitev stanovanj, tako da bodo nazadnje le delavci nosili troške za policijo.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Narodnica, Eveleth, Minn. — Imenovan član ni umrl, dobi je samo odpravnino za neozdravljivo poškodbo. Bil je član društva v Nokomis, Ill.

VI SE BOLETE ČUDILI.

Ako izgledate bolni ako imate slab tek, ako trpite z zabasanoostjo, sapo v žalodeu, glavobolom, ako imate slab spanec, ako se čutite, potrti, brez energije, — vzemite nemudoma Trinerjevega Grenkega Vina in čudili si bodeste kako da ste vspani prebili brez njega. Dobite ga v vsaki lekarni, ker Trinerjevo Grenko Vino je legitimno zdravilo ki se strinja z vsemi naredbami prohibicije zakonov, ter zopet pripoznan od U. S. Internal Revenue Departmenta v Washingtonu dne 2. maja 1919. Njegova vsebina, grenka zelišča, korenine in skorja eminentne zdravniške vrednosti izčisti drobovje in ga ohrani čistega. To zdravilo kokor tudi Trinerjev Angelica Grenka Tonika, zanesljiva, obujevalka moči, se veselijo svojega pripoznanja že 29 let.

Vsaki lekar ima Trinerjevo Zdravila v zalogi. — Jos. Triner Co. izdelovalci, 1333-1343 So. Ave., Chicago, Ill. Aug. 6

Stalno delo za premogarje

se dobi pri premogorovih družbe Youghiogeny Coal & Coke Co., v Dawson, Pa., blizu Connellsville, Pa. Premog je 52 do 60 palecov visok. Ni delavskih neredov. Plačmo po unijski lestvici. Dobra streha, ni vode ne plina. Naši možje stalno delajo. Rabijo se odpre svetilke. Skoro lahko rečemo, da je to ena od najboljših rogov v Pennsylvaniji. B. & O. and W. M. Railroads.

The Youghiogeny Coal and Coke Co., Dawson, Penn.

Za nadaljša pojasnila obrnite se do Mr. A. Varady, Room 407, 2 Smithfield St., Pittsburgh, Pa.

POSOJUEMO DENAR

na prvo vknjižbo do 75% vrednosti, 1% na mesečna izplačila, ali regularno po 6% interes.

DAN L. PARSONS

First Nat'l Bldg., Johnstown, Pa.

(Pišite za pojasnila v slovenskem jeziku na Stephen Zabriz, Park Hill, Pa.)

Pošiljamo denar v staro domovino

Sedaj po sledečih cenah:

100 kron za\$3.90 100 lir za\$12.00

Cene pogosto menjajo.

Pri večjih avtob pošiljamo lahko nekoliko ceneje. Pošiljamo potem banke, ki je ena najzanesljivejših in ima svoje podružnice po vsem svetu. Denar nam pošljite po poštne ali ekspresnem Money Order. Takoj po prejemu denarja vam pošljemo potrdilo in ako se naslovljenca ne najde, se vam denar povrne. Predno zaupate vaš denar neznanim čifutakim korporacijam, obrnite se na rojake, ki so vam poznani še leta in leta. — Zastopnik za vzhod je Jože Ambrožić, Box 551, Canonburg, Pa., za zapad in orednji zapad pa John Verderbar v Chicagu. Tajnik: A. J. Terbovec. Naslovi:

AMERICAN JUGOSLAV AGENCY,
2708 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Imate li sorodnike ali prijatelje v Jugoslaviji, katerim šelite pomagati in jim poslati hrano?

Naš izvrševalni oddelček je pripravljen, da lahko pošilja vsakovrstne velikosti narodila, pomaga in daje nasvete pri isiranju blaga in vseh takih potrebah za pošiljatev.

Mi lahko sedaj pošljemo v JUGOSLAVIJO in v vse druge dele Evrope kamor ne zabranjuje vojna stanje.

V korist onim, ki se jim ni mogoče oglašiti v našem uradu priporočamo sledeče stvari katerih po naši skušniji se največ potrebuje v domovini.

5 funtov masla	5 funtov riža
5 funtov masti v škattli	10 rične meke
2 " surove kave	10 sladkorja
1 " čaja	5 1/4 siliv
2 " Govejega mesa v škattli	5 1/4 špeha
1 " Mallard kavkar	6 1/4 kosov mila.

Vse navedene stvari bomo izvršno zapakali in poslali, vojni stroški vtičti in zavoj zavaran za svoto \$30.00.

Mi pošljemo dvakrat toliko blaga za\$ 55.00

Mi pošljemo trikrat toliko blaga za\$ 80.00

Mi pošljemo štirikrat toliko blaga za\$ 100.00

To velja le za posamezna naročila.

Je v vašo korist če pošljete iz New Yorkske luke,

Z vsakim naročilom je treba poslati tudi denar.

Naslovite vsa naročila in denar na:

ACKER, MERRAL CONDIT COMPANY
Export Department,
130 Chambers Street, New York, N. Y.

POZOR! ROJAKI! POZOR!

PRVA SLOVENSKA KNJIGOVARNICA V AMERIKI.

Tem potom se toplo priporočam cenjenim sobratom, kosestram in rojakom sploh za vezanje različnih knjig, revij in časnikov. Delo izvršujem lično in trpežno po zmernih cenah. Vse delo se garantira. Knjige za vezavo pošljite po Express ali parcel post. Kupujem tudi vsakovrstne slovenske knjige in revije, ter plačujem za iste najvišje cene. Sprejemam tudi revije v angleščini. Za vsa nadaljna pojasnila se obrnite na:

ERAZEM GORSKE,
6108 Glas Avenue, Cleveland, Ohio.

NAROČNIKOM V POJASNILO.

CAS.

Za oglaš se odgovorni le oglaševalci sami. Mi ne sprejemamo do njih nobene odgovornosti. Vsekakor kaj krupni oglaševalci in če mu ni všeč naj sam sebi pripiše. Vse odgovornosti in posledice naj nosi vsak sam. Upravištvu list.

Edina Slovenska revija izhaja mesečno na 36 straneh in velja za vse leto \$2.

Čas, 2711 S. Millard Ave., Chicago, Ill.

Zaupno zdravilo prinaša iznenadenja.

Skoro že 30 let se Trinerjevo zdravilo uspešno rabijo s najboljšim uspehom. A to tudi radi pravega vzroka, ker zaupnost izdelovalca značilno popolno znanje in čiščenje od strani številnih odjemalcev. Malo povijanje cen je sedanje potreba, da se ohrani nanesljiva vsebina izdelkov. Brnili smo se dolgo soper draginje na vseh številnih potrebščinah naših, a novi vojni davki nam je spetili še andaji steber in morali smo cene nekoliko povzvišati. Vsekakor prijatelji Trinerjevih lekov priznava brez ugovora, da v sedanjosti, ko moramo veliko več plačevati za potrebščine, in tudi lekarja stane stvar več, ni bilo mogoče draginje v okoli priti. Zato pa bo vrednost Trinerjevih lekov povrnila odjemalcem vse kar več plačajo za nje.

Trinerjevo Ameriško Zdravilno Grenko Vino

toraj ina take znanje in vseh med svetom, kar našim, in bol agub svoje stabilite. Imeč vseh bolnikov jih je dovednost odstopkov povzročenih in splošnih v boledeu. Trinerjevo Zdravilno Grenko Vino odliči boledeu in odstrani in notranjine drobovje vse nabrane nepotrebnosti in strupene snovi, ki so nekašen breg slotvornih stvari navirajočih pravilno delovanje drobovja. Trinerjevi leki se proti vankorine nepotrebnosti nekašne in vsebujejo le potrebne zdravilne grenke koreninice ter krasne sladke radele vino. V zdravni zabasanoosti, neprebravnosti, glavobola, polglavobola, nervoznosti, navadne slabote, kakor tudi v ledodnih naprtilkah, ki rade nadlegujejo lenake ob premembli litja ali rudarje in druge delavce, ko delajo in vdihavajo gila, če rabite to lek, hotee našli v njem neprecenljivo vrednost. Dobite je v vseh lekarnah

TRINERJEV LINIMENT

in gotovo pomoč. Jako je dobro tudi v zmedah odrgnin in oteklin itd., tudi za drgnjenje živcev in za mazanje po kopanju nog. Dobite je v vseh lekarnah.

Trinerjev Antiputrin

je izvršno in prav prijetno zdravilo za navadno rabe notraj. Posebno za izpiranje grla in ust, istotako za čiščenje ran, izpuščaje in drugih kožnih stvarcev. Dobi se v vseh lekarnah.

NAJNOVEJSE NAGRADN SO DOBILA TRINERJEVA ZDRAVILA V MEDNARODNEM BISTAVAN: GOLD MEDAL—SAN FRANCISCO 1915, GRAND PRIZ—PANAMA 1916.

JOSEPH TRINER

Manufacturing Chemists

1333-1343 So. Ashland Ave. CHICAGO, ILLINOIS

IZ GLAVNEGA URADA.

BRATJE, SESTRE, ROJAKI IN ROJAKINJE!

Kakor je bilo že objavljeno v vseh slovenskih časopisih v Ameriki, se obračajo naši rojaki v stari domovini do nas za denarno pomoč.

Svetovna vojna jim je pustila veliko breme, in strahotne posledice, in narod živi v neizmerni mizeriji in pomanjkanju, najhujše pri tem so pa prizadeti in največ trpe najnedolžnejše žrtve svetovnega klanja — slovenska deca. Na tisoče nedolžnih bitij je ostalo brez roditeljev, na tisoče jih životari v brlogih, ker za njih ni stanovanj, na tisoče jih peša in hira vsled nezadostne hrane in obleke in so tako izročeni počasnemu, toda gotovemu umiranju. Povrh pomanjkanja razsajajo pa še tam bolezni, kakor sušica, spolne bolezni in druge grozne in direktne posledice svetovne vojne, katere naš narod ni zakrivil, najmanj pa še otroci. In v pričo velikega števila bolnih otrok, imajo v celi Sloveniji samo eno otroško bolnišnico, pa še ta ima prostora komaj za 60 otrok.

Slovenski narod živi v izredno težkih gmotnih razmerah, kajti bivše avstrijske oblasti so mu vzele vse, kar je imel in ga izžepale do kosti. In nova država je še neurejena ter v takem gospodarskem položaju, da ne more pomagati niti najbednejšim med bednimi, zato se obrača odsek za socialno oskrb drželne vlade za Slovenijo do nas Američkih Slovencev, prošnja za pomoč.

Bratje, sestre, rojaki in rojakinje! Dolžnost nas veže, da se odzovemo obupnemu klicu naših bratov in sester v stari domovini, pred vsem pa da pomagamo po vojni osiroteli mladini in jo rešimo gotovega pogina. Če smo darovali in žrtvovali tako velikodušno za osvoboditve našega naroda, moramo še toliko bolj darovati in žrtvovati, da ohranimo slovensko mladež, kajti narod brez mladine je narod brez bodočnosti, ki ne potrebuje svohode. In naš narod, ki je že tako majhen, še tem bolj potrebuje krepkega in zdravega zaroda, da se bo zaenkrat povzdignil gospodarsko in kulturno ter postati čvrst in krepak ud Jugoslavije.

Zato bratje in sestre — pojdite na delo takoj! Potreba je velika, pomoč nujna. Pomislite, da naša domovina nima na razpolago zavetišča in sirotišnice in pomislite, kakšno je življenje teh nesrečnih otrok in kaj jih čaka, če ne dobijo pomoči od nas takoj!

Že zadnja konvencija S. N. P. J. je predvidevala te stranske posledice vojne in je dovolila \$1000. v pomoč po vojni osiroteli otroci, obenem je pa dala nalogo glavnemu odboru, da isti ukrene vse potrebno za prostovoljno pobiranje prispevkov v to svrhu, kadar bo prišel čas. Bratje in sestre, čas za nujno pomoč je tukaj in mi smo preskrbeli in razposlali na vsa društva nabiralne pole, vaša dolžnost pa je, da prišete takoj s tem človekoljubnim delom, da običete vsakogar v vaši naselbini in nabirate pri vsaki priliki. Vsak naj daruje, kolikor more, in vsak najmanjši dar bo dobrodošel. V vsaki naselbini naj se izbere zanesljive in agilne nabiralec ali nabiralke, in mi mislimo, da bodo pri tem najbolj agilne in najbolj uspešne naše članice, kajti one najglobljeke pojmiyo žalost in nesrečo svojih obupnih sester v domovini, one najbolj pojmiyo bol slovenskih mater, ki morejo gledati, kako jim po nedolžnem trpe in umirajo najdražja bitja, pa jim valed revščine ne morejo pomagati.

Bratje, sestre, odprimo naša srca in pomagajmo, kolikor največ in čim prej mogoče! Pomagajmo nedolžnim žrtvam vojne furije in storili bomo najbolj plemenito in najbolj človekoljubno delo.

Pokažimo naše veliko sočustvanje v tujini, do naših bednih rojakov v domovini.

ODBOR.

Pripomba: Nabrani denar naj se pošilja na tajništvo S. N. P. J. 2657—2659 S. Lawndale Av. Chicago, Ill., toda ne z asessment, temveč posebej. Vsak nabiralec (ka) naj ima seboj nabiralno po lo, na katero naj darovalec (ka) zapiše svoje ime in darovano svo-

to. Imena darovalcev bodo točno priobčena v listu "Prosveta", in glavni odbor bo skrbel, da pride denar na pravo mesto.

Cenjene tajnike društev SNPJ prosimo, da nam pošljejo vse odgovore, ki so jih dobili od kongresmanov in senatorjev iz Washingtona na potest glede zabranitve pošiljanja po pošti tujejezičnega časopisa in druge literature, ker želimo iste priobčiti.

Vincent Cinkar,
predsednik S. N. P. J.

IZ GLAVNEGA URADA TAJNIKA.

V Prosveti šte. 178 z dne 30. julija je v računu, oziroma v bilanci in skupni svoti dohodkov, tiškovna pomota. Skupni dohodki bi morali biti \$929,822.08 in ne \$919,822.08, kakor se glasi sedaj.

Nadalje opozarjam tajnike, da se morajo otroci, ki dovrše 16 let in prestopijo v članski oddelke, dati zdravniško preiskati na prošnjo, kakorine so za novo pristopile članice. To prošnjo je treba takoj, ko otrok prestopi v članski oddelke, poslati na gl. urad tajnika. To zanemarija mnogo tajnikov in se želi, da se v bodoče ravna po pravilih.

John Verderbar, gl. tajnik.

IZ URADA TAJNIKA BOLNIŠKEGA ODKESA.

Slovenska Narodna Podporna Jednota je poznana pri američkih Slovenceh, kot točna izplačevalka bolniške podpore.

Da se more to izvrševati, je največ težave na cenjenih društvenih tajnikih, da odpošljejo nakaznice pravilno izpolnene na urad bolniškega tajnika. Zamuda in stroški se jako pogosto povzročajo s tem, da moram vrniti nakaznico, da jo podpiše predsednik, tajnik ali zdravnik. V časih edravnik površno izpolni nakaznico. Bolniki in tajniki morajo paziti, da so vsa vprašanja od zdravnikov izpolnena na kznici.

Za porodniško nagrado se rabi ravnotako bolniške nakaznice, toda ni potreba, da jo izpolni zdravnik ali babica. Tajnik naj označi ime članice, starost, cert. šte. za koliko je zavarovana bolniške podpore, kedar je porodila in pečat društva. Nakaznico mora podpisati predsednik in tajnik. Porodniška nagrada znaša \$15.00.

Glede nakazovanja bolniške podpore je pri nekaterih društvih še vedno nesporazum. Nekateri so namreč mnenja, da jim bolniški tajnik ali pa društveni tajnik sme podporo. Podpora se nakaže od dne prvega zdravnikovega obiska, ako se bolnik javi, tudi tajniku, in sicer najkasneje v treh dneh. Za prve tri dni bolniški pravilno javljen tudi tajniku, jednota ne plača nobene podpore. Ako se pa bolnik javi tajniku šele peti ali šesti dan po prvem zdravnikovem obisku, potem je deležen do podpore z dnem prijave tajniku, ter so prvi trije dnevi že vsteti.

Kadar član ozdravi, prejme podporo le DO dneva zadnjega zdravnikovega obiska ali prijave zdravim tajniku. Torej za ti isti dan, ko se javi bolnik zdravim, ni deležen do podpore.

Da ne bode potreba v nadalje vračati nakaznice društvu, je neobhodno potrebno, da zdravnik zabeleži, bolnikom bolnim za slepič (appendicitis) ali na kili (hernia, rupture), da li so bili operirani ali ne. Kdor je bolan za vnetjem slepiča ali kili in se ne da operirati, ni deležen do bolniške podpore.

Bolniki, kateri se zdravijo v sanatorijih ali bolnišnicah, je potrebno, da ravnatelj zavoda, označi na nakaznici, da je bolnik v zavodu, sicer ni potrebno, da nakaznico potrdi javni notar ali mirovni sodnik. Oddaljeni člani od društva, ako zbole, se naj takoj pisмено javijo bolnim tajniku svoje društva. Označijo naj bolezen ali poškodbo. Nakaznice bolnikov, kateri so oddaljeni od društva, da jih ni mogoče obiskovati, morajo biti izpolnene od zdravnika na drugi strani in potrjene od javnega notarja, mirovnega sodnika ali mestnega tajnika. V vseh slučajih morajo bolniki paziti, da pri daljših boleznih odpošljejo na sejo mesečno nakaznico. Na eni in isti seji se ne more nakazati več kakor za 40 dni bolniške podpore.

Konečno apeliram na cenjene tajnike, da nakazajo podporo vedno le do dne zadnjega zdravnikovega obiska, ne glede, ako je član ozdravil ali nadalje bolan. Da bomo še hitreje in točne-

je izplačevali podporo bolnikom, storite svojo dolžnost, jaz in pa gl. blagajnik pa bodeva naredila svojo.

Pavel Berger.

DOPISI.

Aurora, Ill. — Glede delavskih razmer ne morem kaj posebnega poročati iz tukajšnje naselbine, ker so skoro iste, kot v drugih industrijskih krajih. Mogoče so še slabše.

Na društvenem polju se dosti dobro napredujemo in se rojaki zanimajo za podpora društva. Na političnem polju je pa nekoliko manj zanimanja. Ustanovili smo si tudi okrajno organizacijo JRZ, za katero se nekateri rojaki zanimajo ter delujejo, kolikor jim le razmere dopuščajo. Nekaterim je pa vse to le deveta španka vas.

Ta organizacija priredi dne 17. avgusta, t. j. tretjo nedeljo meseca avgusta, veliko plesno veselico, na katero že sedaj najljubšeje vabim vse rojake in Jugoslovane sploh iz te naselbine kakor tudi iz bližnje okolice, da se udeležite te veselice v polnem številu. Za najboljšo postrežbo v vsakem oziru bo skrbel veselilni odbor. Vstopnina 25c.

John Blažič, tajnik.

Ottard, Kans. — Delavske razmere v tukajšnji okolici so še vedno enake. Draginja vedno večja. Marsikateri že sedaj premišljuje, kako se bo preživil, ako se razmere ne bodo spreobrile. Marsikaterikrat sem že premišljevala, kdo je vsega tega kriv in vedno sem prišla do zaključka, da mi delavci sami. Ko bi bili delavci tako dobro organizirani, kot so nasprotniki, bi bilo marsikaj drugače. Čemu je treba toliko stavek? Ako bi bili delavci močno organizirani politično in strokovno, bi delavci v vseh strokah skupno predložili svoje zahteve in ako bi jim delodajalci ne dovolili, bi tudi skupno stopili v stavko, do česar bi gotovo ne prišlo.

Pri tukajšnji premogokopni družbi "Central Cooke and Coal Co." traja stavka že dva tedna, ker družba neče vpoštevati pogodb.

Nekateri so pa še tako zakrknjeni, da ne marajo ničesar priznati delavcem in ne morejo razumeti, da imajo tudi delavci svoje pravice. Neke že čez osemdeset let staro ženica mi je rekla, da je to največja krivica, ako zahtevajo delavci šesturni delavnik. Glede generalne stavke, katere je bila napovedana za prve dni meseca julija za osvoboditev Mooneyja, mi je rekel nek farem, Anglez, da mu morajo dati vrz za vrat, pa bo popolnoma mirno. Take in enake bedastoče mora človek slišati pogostokrat.

Moj soprog je dobil iz starega kraja, Vas Volče pri Poljanah nad Škofjo-Loko od svojih starišev pismo, v katerem mu sporočajo, da so še vsi živi in zdravi. Dosedaj še niso trpeli lakote, dočim je bila velika lakota po drugih krajih. Draginja je pa velika. Španška influenza je pa zelo razsajala. Na Volčah je umrl Jernej Pavle in Krilev Groc in še dosti drugih; v Devneah Stantmanov Andrej, Krilev Jakob in še dosti drugih, katerih imena ne poročajo.

V vojni so pa padli sledeči: Krilev Jože in Trnov Martin. V Javorjah pa Volgar, Strakar, Babnik, Degerin, Vrbanič. Od Amov Janez, Pustov Pavle, Anžonov Pavle in Degerin; iz Derne pa Hlepecov Tone.

O Kamurjevih pa poročajo, da so imajo še dosti dobro ter imajo sedaj tudi enega konja, katerih je bilo vse polno v jeseni tam okrog.

Katrin mož je umrl v bolnišnici; podlegel je bolezni, katero si je nakopal pri vojakih. Umrla sta tudi oba otroka. Neža je v Zagrebu pri usmiljenkah in se ji tudi ne godi preveč slabo.

Draginja je pa velika. Kg. bele moke stane pet kron in blago za obleko je pa tako drago, da ni mogoče, da bi ga kdo kupil.

Ako hoče katera mojstevkinja, Marijana Koa in Mary Furlan, celo pismo, naj mi piše in ga ji pošljem.

Konečno pozivljam rojake, da se naročijo na list "Prosveta" in mesečnik "Cas", ker sta ta dva lista za pravo izobrazbo. Dolžnost vsakega Slovence bi bila, da je naročen na ta dva lista.

K. K.

East Helena, Mont. — Nad montanskimi gorami umira zarja, kot zadnji bolnikov nasmeh. Belo kamenje na njih vrhovih se lesketa v pojemajočih žarkih. Solnce prepeka v suhi Montani, kakor v Sahari. Okoli in okoli, kakor daleč mi sega oko, vidim samo plamen, dim in ogenj... Strašen pogled! Takih groznih požarov ne pomni jo stari montanski gozdovi... Plamen se dviga proti nebu, ognjeni jeziki ližejo na široko ter vžigajo suho drevje in dražje. Od neznozne vročine žari zrak in po ka drevje, kot v peku.

Sem od zahoda pa pihlja lahen vetrič... Šepeta mi mehke vabeče besede, ter mi pripoveduje od krasnega Oregonu, od bujne Kalifornije. Pravi mi, glej France, pri vas je suho, pust; tam je pa vse bujno kot v raji. Ako si lačen, treba ti je samo iztegniti roko in nad sabo odtrgaš zrelo oranžjo. Žejo si hladiš s hladno studenčnico ali pa s rujnim vincom. Vabi me tja, kjer je pravi rajski vrt, v katerem se sprejajajo črnooke španke senorite. Tam je vse veselo, vse se veseli življenja.

Toda jaz raje ostanem v Montani. Ne veseli me še seliti se iz kraja, kjer so ljudje tako naivni in tako blage duše.

Mehke in vabeče besede mi šepeta vetrič, toda žal, ker so samo sanje. Toda vetrič, ako kedaj poletiš čez široki Ocean do naše vasiče Jelševnik, katera leži v tihli dolnini sredi vinskih gor, povej ji, da ji pošilja njen sin v Montani gorke pozdrave.

Toda čemu bi sanjal? Na delo: The Gods are good, the world lies free to capture.

Tukajšnja tovarna obratuje še dosti dobro in družba je nekoliko povisala plačo. Drugih posebnih novic ni. Pač, neka gospa mi je pravila, kako se je v prejšnji noči prestrašila. Sredi tihle noči se je zašušal močan pok v hiši. Gospodar gre vs prestrašen preiskavat, kaj je vzrok temu poku in kje so zlikovci ulomili v hišo. Ko pride v klet, zapazi eno steklenico odprto, iz katere je vsled gorkote razvijajoč se plin izgnal zamašek. To je povzročilo veliko strahu v hiši. France.

Gross, Kans. — Opozarjam članice okrajne organizacije JRZ za Kansas, da se vrši prihodnja konferenca drugo nedeljo meseca avgusta, t. j. 10. tega meseca na Franklin v J. Sklambovi dvorani.

Na dnevnem redu imamo poleg drugih važnih točk tudi volitev delegata za tretjo konvencijo J. R. Z., katere se vrši v Cleveland meseca septembra.

Opozarjam rojake v vseh naselbinah, posebno pa še posamezne zastopnike, da se udeležite te konference v polnem številu.

Tajnik.

Nelsonville, O. — Poročano je že bilo v raznih listih o samomoru nesrečne rojakinje Marije Strahar.

Njen soprog jo je zapustil že meseca decembra in sicer s sedmimi otroki, štirje fantki in tri deklice. Nahajala se je v veliki bedi.

Omenila ni tega nikomur prej, kaj da namerava storiti. Prejšnji dan se je nahajala v mestu Nelsonville in ko je prišla domov je postala postojlo s petrolejem, privzela starejšega sina na posteljo, mlajše je položila poleg sebe, in potem sama sebe privezala na posteljo z vrvmi. Nato je zažgala posteljo. Ko so ljudje opazili ogenj in dim, so hitro pritekli na pomoč, toda bilo je že prekasno. Cela nesrečna rodbina je bila že mrtva. To se je dogodilo ob drugi uri zjutraj.

Zapustila je pismo, v katerem pojasnjuje, da je mož vzrok, da je storila tako nesrečno smrt ter prosil v pismu, tudi, da bi se to javno objavilo v vseh slovenskih listih, da bo tudi njen mož vedel, kaj je učinil, ker jo je zapustil s takimi otroki brez vsakih sredstev.

Ben Peretin.

East Moline, Ill. — Uslužbeni na električni cestni železnici v Three-City so stopili v stavko 1. avgusta zjutraj. Uslužbeni zahtevajo povišanje plače, česar se pa družba brani z vsemi sredstvi.

V železniških delavcih "Chicago-Rock-Island & Pacific" je tudi zastavakalo nad 1500 delavcev, ker jim družba ni hotela povišati plače.

Kako se bodo stvari razvile, poročam kasneje.

Poročevalce.

S. pots. — "Unity, unity." Vpije Skazimirjevo glasilo od 24. julija v katerem prinaša "veliki lu strašni confiteor", v katerem priznava, da so se vršile umazane denunciacije od strani SNZ. Priznali ste sami da ste hodili s hinavskimi obrazi po Washingtonu, kjer ste denuncirali vse, kar se vam ni hotelo podati. Toda dobila sta tudi zaslužen plačilo, zaslužen moralno klofuto od naroda samega. Prejela sta sedaj, patre in tvoj drug, pošteno brego, kot fantine, ki zaigra vse gumbce pri hlaadah, od svoje matere.

Toda, ako natančneje pregledamo vajino delovanje, opazili bomo precej črno-žltega delovanja, katerega ste vršili po naročilih onega, katerega sliko ste imeli v svojih sobah, ga hvalili kot dobrega vladarja in opravili maše zadušnice za njim. Seveda, sedaj pa hočete navaliti te grehe drugemu na rame, da bi ostali sami nedolžni.

Priznavate nam, da ste denuncirali ravno vi Slovence, kateri so vresnici delali za narod in ki še delajo in jih še vedno denuncirate. Za to sramotno delo vas ni nihče najel in nihče se ni oziral na vaše podle denunciacije. Kaj ste dosegli s tem? Nič. Pač ravno nasprotno, kar ste si želeli.

Ravno tako je tudi vas narod obsodil in dal že dolgo časa zasluženo brego. Hoteli ste igrati ravno tako sramotno delo, toda lastni vaši bivši pristaši so vas obsodili.

Da le jokaj Slovenija, ker imaš tako propalice v svoji sredi, da denuncirajo vse, kar jim ni po volji. Pred dobrimi sto leti je menih Vodnik budil Ilirijo. Toda sedanj menih in njegovi pajdaji jo pa skušajo še bolj zaslužiti s svojim podlim denunciranjem.

Hvalite se s tem, da ste denuncirali. Iz tega se izpozna, da ste še vedno avstrijak, ker le tam je bilo ovađustvo političnih nasprotnikov v bujnem cvetju. Hoteli ste druge pritirati pred sodnijo, ko ste bili sami vredni kazni in sedaj ste obsojeni.

Vedno vidite strah svoje lastne sence pred seboj. Bojite se jo, ker se bojite resnice. Podobni ste človeku, kateri je pijan slave in časti in po prapranem mačku se zbudi in po razočarani, ker vidite svojo lastno obsodbo, mesto plačila, o katerem ste že sanjali.

Da, strašen confiteor imate pred seboj in še strahnejšega bode te morali priznati.

Nedavno tega sem čital v Skazimirjevem glasilu, da so Matija zaprli nekeje v Severni Minnesoti. Imel sem precej zabave s tem, ker sem to čital. Toda čez nekaj časa sem že izvedel, da je bila zopet vložena neka denunciacija zoper mene. Skaza je pa takoj pustil objaviti da sem bil aretiran ter zaprt. Pri tem sem se pa jaz veselil svobode in prostosti po mrzli Minnesoti. In zopet ste dobili zaslužen moralno klofuto kot ste jo že dobili 1. 1918. Kdo bi se temu ne smejal?

Le tožarite in denuncirajte, da bodete tem lažje zakrili svojo blamažo, katerih ste že tolikrat doživeli.

Da priznali ste atrašen konfiteor, v katerem sami priznavate, da ste denuncirali. Izdajalci Kolumbije ste pa ravno vi, plačani sluga z Dunaja.

Matija Pogorelec.

Springfield, Ill. — Zadnja sredina številka me je precej iznenadila radi izredne velikosti. Časa imamo tudi tukaj dovolj, da čitamo, torej mi je povečana "Prosveta" dobrodošla.

Iz poročil glavnih odborov letne seje sem zapisal, da predsednik priporoča odstranitev ene moči pri gl. tajniku. Bolniški tajnik pa tudi izjavlja, da bi se mu izročilo še delo operacijskih stroškov. Sicer sem bil mnenja, da on to delo itak opravlja. V prejšnjih poročilih gl. tajnika smo čitali, da ravno bolniška podpora povzroči največ dela. Radi obilne bolniške podpore imamo menda stalno namstavljenega blagajnika, sicer bi ne imel časa delati. Koliko oseb pa pravzaprav opravlja ostalo delo v tajništvu? Ako sem sklep zadnje konvencije dobro razumel, je ista vposila stalno predsednika in Bolniškega tajnika, radi tega da odpadejo uslužbeni. Nadalje čitam v precej nejasnem zapisniku, da se naj odstavi pomoč v predsedništvu, tajništvu ali v upravnishtvu. Kaj naj to pomeni? Ali ima tudi gl. predsednik svojega privatnega tajnika, katerega plačajo delavci? Da se razumemo.

Priporoča se odstavitev ene moči v tajništvu, odstavi se pa moč v upravnishtvu. Zakaj vendar niso odstavili stalne moči v upravnishtvu že poprej, ker, ako je odveč sedaj, je bila odveč tudi poprej. Če pa ta pomoč ni bila odveč, kdo bo sedaj opravljal to delo? Zakaj ni zapisnik glavnega odbora vsaj toliko jaseh, kakor je pri K. S. K. J., tako da bi ga člani razumeli in tudi vsaj nekoliko natančneje vedeli, kaj se godi v glavnem uradu in na sejah glavnega odbora, največje in najbolj demokratične slovenske jednote?

Premogar.

Ker je vaša kritika stvarna, zasluzi odgovora.

Glavni predsednik nima svoje ga privtnega tajnika, kakor se lahko razume iz zapisnika. On je te priporočal zmanjšanje uradnih moči, to pa zato, ker je videl, da sedaj ni dovolj dela za vse uslužbence v glavnem uradu, in pa zato, da se kaj prihrani. Predsednik je zahteval, da se da nekaj tištega dela, ki ga sedaj opravlja glavni tajnik s svojo pomočnico njemu (predsedniku), nekaj pa bolniškemu tajniku, pomočnica naj bi se pa odstranila. S tem bi se ugodilo želji zadnje konvencije, ki je hotela imeti več odgovornih uradnikov pa manj uslužbencev v glavnem uradu, to pa zato, da bo boljše kontrola in več odgovornosti, ki pospešuje poslovanje in je obenem bolj demokratično. Želja konvencije in priporočilo gl. predsednika pa žal ni bila dovolj vpoštevano na zadnji letni seji gl. odbora. Glavni tajnik si je prizadeval, da sme obrzati pomočnico in seja mu jo je končno tudi dovolpila, odstranila pa je pomožnega upravnika pri listu "Prosveta", ki je obenem hišnik (janitor), kar pa ni pravilno, ker s tem nismo zmanjšali stroškov, pač pa smo jih še povečali, ker pri upravnishtvu je treba stalno pomoč in stalnega janitorja tudi, od bolniškega tajnika pa vendar ne more nikdo pričakovati, da bo delal oba ta dela. Še manj pa od predsednika. Konvencija jih pa tudi ni izvolila za to.

Vincent Cinkar,
predsednik SNPJ.

East Moline, Ill. — Ta naselbina je le še malo poznana rojakom in do zadnjega časa je bilo tukaj še malo majhno število Slovencev, in še ti so bili raztreseni po okolici. Nekateri so prebivali v Rock Island, drugi v Moline, East Moline in Daven Portu, Iowa. Seje v najzadnjem času so pričeli prihajati Slovenci iz okolice in se naseljavati v East Moline, katero mesto je sedaj nekako središče v tukajšnji okolici živčih rojakov.

Za vsak slučaj nesreče smo tudi preskrbljeni. Imamo namreč društvo, ki pripada SNPJ, katero šteje sedaj že nad trideset članov in članice ter nekaj otrok. Članstvo narašča z vsakim dnem, kajti rojaki so se pričeli naseljevati v tukajšnji naselbini in vsakdo, kdor pride sem, se tudi stalno naseli.

Vsak zaveden delavec je prepričan, da, ako hoče doseči zboljšanje svojega položaja, se mora organizirati in sicer strokovno ter politično. Uvideli smo to potrebo tudi tukaj in radi tega smo sklenili, da organiziramo socialistični klub ter ga pridružimo JSZ. Dosedaj se je priglasilo že precejšnjo število članov-odrugov in upam, da ne bo nobenega rojaka v tukajšnji naselbini in okolici, ki ne bi pripadal socialističnemu klubu. Pozivljam rojake, da se pridružijo nam ter ter agitirajo za ta novoustanovljeni klub.

Ni dovolj, da je delavec samo strokovno in politično organiziran. Ampak zanimati se mora za organizacijo, iti mora s duhom časa ter tako napredovati na celih črti. Iz tega varoka pa se mora zanimati za časopise in sicer take, katere delajo za dobrobit delavcev, kateri prinašajo članke in splošno gradivo za izobrazbo in napredek delavstva. Slovenci imamo dosedaj tri časopise, katere lahko imenujemo delavske časopise, kateri v resnici pišajo za slovenske delavce. In ti so "Prosveta", "Proletarec" in "Cas". Na te tri časopise bi moral biti naročen vsak delavec. Prvi časopis "Prosveta" je dnevnik ter je last vseh članov SNPJ, torej last delavcev in istotako je tudi "Proletarec" last slovenskih delavcev, upravnishtvu. Kaj naj to pomeni? Ali ima tudi gl. predsednik svojega privatnega tajnika, katerega plačajo delavci? Da se razumemo.

